
SEZNAM VYOBRAZENÍ

/čísla kat. odkazují na katalog výstavy v závěru knihy/

MARKÉTA NOVÁKOVÁ, Brožíkova Messalina — příspěvek k problematice vztahu divadla a výtvarného umění v poslední třetině 19. století /101/

- 1 Václav Brožík /1851—1901/, Paní Šamberková v úloze Messaliny, 1876, olej, plátno, 244 × 164 cm, Národní galerie v Praze O 4677 /foto NG/
  - 2 Hans Makart /1840—1884/, Messalina, 1875, olej, plátno
  - 3 Karel Klíč /1841—1926/, Karikatura Charlotty Wolterové, 1876, Humoristische Blätter
  - 4 Karel Klíč, Karikatura Adolfa Wilbrandta, 1875, Humoristische Blätter plátno, 223 × 132 cm,
  - 5 Léon Bonnat /1834—1924/, Portrét herečky /Madame Pasca/, 1874, olej, plátno, 223 × 132 cm, Paříž, Louvre
-

VÁCLAV ERBEN, Principy divadelnosti v české monumentální plastice 19. století /107/

- 6 Emanuel Max /1810—1901/ a Josef Max /1804—1855/, Pomník maršála Radeckého na Malostranském náměstí v Praze, /1856/
  - 7 Ludvík Šimek /1837—1886/, Josef Jungmann, 1878, pomník na Jungmannově náměstí v Praze, arch. část A. V. Barvitijs /1823—1901/
  - 8 Josef Václav Myslbek /1848—1922/, Zábój a Slavoj, 1882, soutěžní návrh skupiny pro Palackého most v Praze, bronz, Národní galerie v Praze P 6226 /foto NG M. Šonková/
-

JANA ŠEVČÍKOVÁ A JIŘÍ ŠEVČÍK, Dramatický paradox v architektuře 19. století /112/

- 9 Emil Nolde /1867—1956/, Misionář
  - 10 Richard Rogers a Renzo Piano, Pompidou Centre, 1977, Paříž
  - 11 Andrea Palladio /1508—1580/, Loggia del Capitano, 1571, Vicenza
  - 12 Antonín Wiehl /1846—1910/ a Jan Zeyer /1847—1903/, Dům čp. 317 ulice Karoliny Světlé, 1877, Praha
  - 13 Josef Schulz /1840—1917/, Národní muzeum, 1885—1890, Praha
  - 14 Paul Wallot /1841—1912/, Německý parlament, 1882—1894, Berlin
  - 15 Tabulky prefabrikovaných architektonických elementů z příručky R. Kusýna, Rozpočty staveb pozemních a odhady budov, II. vyd., Praha 1892
  - 16 Renesancní dům se sgrafity v Prachaticích v konfrontaci s novorenesancní „napodobeninou“ /rovněž v Prachaticích/. Podle M. Dvořáka, Katechismus der Denkmalpflege, Wien 1916, s. 98, 99
  - 17 Jan Mulač /1841—1905/, Královské Vinohrady, Palackého třída, 90. léta 19. století, fotografie, z publ. K. Rais, Politický a školní okres Vinohradský, Praha b. l.
  - 18 Giuseppe Terragni /1904—1943/, Casa del Fascio, 1932, model, Como
  - 19 Ricardo Bofill, Obytný komplex Abraxas v Marne-la Vallée /„divadlo“/, 1978 — v realizaci
  - 20 Robert Erith a Quinlain Terry, Kingswalden Bury, 1971, Velká Británie
-

JIŘÍ KOTALÍK, William Shakespeare v českém novodobém umění /119/

- 21 Karel Purkyně /1834—1868/, Průvod postav z her Shakespearových, 1864, olej, plátno, 19 × 95 cm, Národní galerie v Praze O 2322-27 /foto NG V. Fyman/
- 22 Karel Purkyně, Průvod postav z her Shakespearových, detail, Národní galerie v Praze O 2322-27 /foto NG V. Fyman/
- 23 A. J. Gareis /1837—1922/, Průvod při slavnosti Shakespearově 23. 4. 1864. Podle návrhu K. Purkyně, Světozor

- 24 Karel Purkyně, *Macbeth*, 1864, návrh kostýmu /kat. 106/
 25 Karel Purkyně, *Isabela*, 1864, návrh kostýmu /kat. 109/
 26, 27 Karel Purkyně, *Obrázková abeceda*, /1860/: písmeno L, akvarel na papíře 15,5 × 12,4 cm, písmeno N, akvarel 15,5 × 11,8 cm. Národní galerie v Praze K 18296, K 18298 /foto NG/
 28 Hana Kvapilová jako *Ofelie*, 1893, W. Shakespeare, *Hamlet* /ND rež. F. Kolár/
 29 Hana Kvapilová jako *Portie*, 1899, W. Shakespeare, *Kupec benátský* /ND rež. J. Seifert/ fotografie, Národní muzeum, divadelní odd. 13F155
 30 Hana Kvapilová jako *Rosalinda*, 1900, W. Shakespeare, *Jak se vám líbí* /ND rež. E. Chvalovský/
 31 Eduard Vojan jako *Marcus Antonius*, 1895, W. Shakespeare, *Julius Caesar* /ND rež. F. Kolár/
 32, 33 Karel Štapfer /1863—1930/, *Jevištní výprava Shakespearova Kupce benátského*, 1909 /ND rež. J. Kvapil/
 34, 35 Josef Wenig /1885—1939/, *Návrhy dekorací Shakespearova Macbetha*, 1916 /ND rež. J. Kvapil/ pro 1. a 5. jednání. Akvarel, 35 × 42 cm, Národní muzeum, divadelní oddělení, S — XVIIb — 9a /foto NG M. Šonková/
 36 Hana Kvapilová a Eduard Vojan v *Princezně Pampelišce* od Jar. Kvapila, 1897 /ND rež. J. Seifert/
 37 Jan Preisler /1872—1918/, *Obraz z většího cyklu*, 1902, olej, 102,5 × 157 cm, Národní galerie v Praze O 3322 /foto NG/
 38 Hana Kvapilová v *Pohádce o Honzovi F. Hejdy a O. Nedbala*, 1902 /ND/
 39 Jan Preisler, *Pohádka*, 1902, olej, 101,5 × 79 cm, Galerie v Ostravě
 40 Eduard Vojan v *Princezně Pampelišce* od Jar. Kvapila, 1897 /ND rež. J. Seifert/
 41 Jan Preisler, *Ilustrace k básni Jana Nerudy*, /kol. 1902/, kresba uhlem, hnědou křídou, bělobou, 57,3 × 45,5 cm, Národní galerie v Praze K 36314 /foto NG V. Fyman/
 42 Arnošt Hofbauer, *Plakát k recitačnímu večeru Hany Kvapilové*, 1899 /kat. 25/
 43 Bohumil Kafka, *Návrh pomníku Hany Kvapilové*, 1908 /kat. 31/
 44 Max Švabinský /1873—1962/, *Hana Kvapilová*, 1902, kresba uhlem, 29 × 22 cm
 45 Hana Kvapilová jako *Ellida Wangelová*, 1905, H. Ibsen, *Paní z námoří* /ND rež. J. Kvapil/
 46 Jan Štursa /1880—1925/, *Studie k pomníku Hany Kvapilové*, 1909 /kat. 125/
 47 Jan Štursa, *Hlava Hany Kvapilové*, 1910, studie k pomníku, hlína /zničeno/
 48 Oldřich Homoláč /1872—1957/, *Eduard Vojan jako Tybalt*, 1902, olej, plátno, 130 × 172 cm, Národní muzeum, divadelní oddělení D 5735
 49 Vratislav Nechleba /1885—1965/, *Podobizna herce Eduarda Vojana*, 1909, olej, dřevo, 162,5 × 103,5 cm, Národní galerie v Praze O 3802 /foto NG/
 50 Stanislav Sucharda /1866—1916/, *Plaketa Eduarda Vojana*, /1913/
 51 Jan Štursa, *Eduard Vojan*, 1919 /kat. 126/
 52 Vlastislav Hofman /1884—1964/, *Scéna Shakespearova Hamleta*, 1927 /ND rež. K. H. Hilar/
 53 František Tröster /1904—1968/, *Scéna Shakespearova Julia Caesara*, 1936 /ND rež. J. Frejka/
 54, 55 Jiří Trnka /1912—1969/, *Sen noci svatojanské*, 1959, W. Shakespeare — celovečerní loutkový film

---

ROMAN PRAHL, *Malíři, divadlo a formy obraznosti 19. století*
 /další údaje k reprodukcím viz poznámky str. 140/

- 56 Emil Zillich /1830—1896/, *Živý obraz při představení v Národním divadle 16. 5. 1888 ke 20. jubileu položení základního kamene divadla* /komponoval Fr. Kolár/
 57 Antonín Gareis st. /1791—1863/, *Různé výjevy, kolem 1830*, Národní galerie v Praze
 58 František Friedrich /1829—1892/, *Jan Evangelista Purkyně /6 duševních stavů/*, 1869, fotografie
 59 Eng. Seibertz, *Karikatury z alba uměleckého salónu A. Thuna*, 1842—1843
 60 E. N. Neureuther, *Pamětní list mnichovské oslavy A. Dürera*, 1840
 61 Leopold Koruna — Bedřich Havránek, *Program průvodu při maškarním plese umělců*. 1848 /kat. 44/

- 62 Josef Mánes /1820—1871/, Únos Sabineek, 1853, Svatolukášská kniha, Národní galerie K 15784 /foto NG/
- 63 Neznámý fotograf, Karel Javůrek v historickém kostýmu, 50. léta, soukromá sbírka
- 64 Josef Mánes, Jitrniční švaňda, 1847 /kat. 65/
- 65 Thomas Stothard /1755—1834/, Shakespearovské role, The Tate Gallery, London
- 66 Karel Purkyně, Skica k Shakespearovskému průvodu, 1864, olej, plátno, 27,5 × 53,5 cm, Národní galerie O 4988 /foto Štenc/
- 67 František Kolár, Návrh alegorického vozu v průvodu kladení základního kamene Národního divadla, 1868 /kat. 39/
- 68 Viktor Oliva /1861—1928/, Vůz sochařské firmy při císařských manévrech v Plzni, 1886
- 69 Antonín Gareis ml. /1837—1922/, Živý obraz Únos Jessiky /komponoval pro Shakespearovské oslavy K. Purkyně/, 1864 /foto NG/
- 70 Peter Cornelius /1783—1867/, Romeo a Julie v hrobce, 1819
- 71 František Kolár, Slávie žehnající Čechy, návrh živého obrazu, 1874, /kat. 40/
- 72 Živý obraz k počtě panovníka při představení Národního divadla, komponoval František Kolár. Národní muzeum, divadelní odd.
- 73 František Kolár, „Malebné skupení“, 1873
- 74 František Kolár, „Verbování v třicetileté válce — českého divadla s německým“, 1873, /kat. 152/
- 75 Mikoláš Aleš, /1852—1913/, Karikatura z časopisu žáků Akademie, 1875, Národní galerie v Praze K 9770 /foto NG/
- 76 Jindřich Eckert, Josef Tulka a malíř Kryšpín „v lóži“ /kat. 148/
- 77 Jindřich Eckert, Dostaveníčko /Karnevalové typy/, 1879, Muzeum hl. města Prahy

---

MARTA OTTLOVÁ — MILAN POSPÍŠIL, Opera a podívaná v 19. století /144/

- 78 Giacomo Meyerbeer /1791—1864/, Prorok. Leipziger Illustrierte Zeitung 1850, naposledy přetištěno in: C. Dahlhaus, Die Musik des 19. Jahrhunderts. Wiesbaden, Akademische Verlagsgesellschaft Athenaion 1980, s. 105
- 79 Erupce Vesuvu v Daguerrově dioramatu. Přetištěno in: M. — A. Allévy, La mise en scène en France dans la première moitié du dix-neuvième siècle. Paris, Librairie E. Droz 1938, příloha X.
- 80 Giovanni Pacini /1796—1867/, Poslední den Pompejí. Kolorovaná rytina C. Sanquirica podle scénického návrhu A. Sanquirica, Milán 1827. Z Raccoltà di scene teatrali č. 68 přetištěno in: H. Ch. Wolf, Oper. Szene und Darstellung von 1600 bis 1900. Leipzig, VEB Deutscher Verlag für Musik, b. r., č. 160
- 81 Daniel François E. Auber /1782—1871/, Némá z Portici. Rytina od Lamastra podle Larbouilleteovy kresby scénického návrhu P. L. Ch. Cicériho, Paříž 1828. Přetištěno in: H. Ch. Wolf, 1. c., č. 161
- 82 Bedřich Smetana /1824—1884/, Dalibor. Část vyobrazení J. Mukařovského podle provedení v Národním divadle 1886. In: Světozor, 21, č. 3, 10. 12. 1886, s. 61
- 83 Richard Wagner /1813—1883/, Soumrak bohů, Scénický návrh J. Hoffmanna k 1. jednání bayreuthské inscenace 1876. Přetištěno in: D. Mack, Der Bayreuther Inszenierungsstil. München, Prestel — Verlag 1976, č. 14
- 84 Richard Wagner, Soumrak bohů. Scénický návrh J. Hoffmanna závěru 3. jednání bayreuthské inscenace 1876. Přetištěno in: D. Mack, 1. c., č. 18

EVA STEHLÍKOVÁ, Obřadní a divadelní prvky v sokolském hnutí /161/

- 85 Tělocvična pražského Sokola, kde se cvičilo od 9. 12. 1863. Kresba F. Chalupy /1828—1887/ z roku 1868
- 86 Cvičitel'ský sbor pražského Sokola. Fotografie z roku 1864
- 87 Uvítání Sokolů Pražských v Příbrami /14. 8. 1864/. Pečírkův Národní kalendář 1865
- 88 Veřejné cvičení na Rohanském ostrově 19. 5. 1867. Kresba F. Čermáka /1822—1884/

- 89 Veřejné cvičení jednot sokolských 18. 6. 1882, tzv. první sokolský slet. Kresba Adolfa Liebschera /1857—1919/

BOŘIVOJ SRBA, Jevištní výpravy představení Smetanovy Libuše v Národním divadle z let 1881 a 1883 /další údaje k reprodukcím viz s. 185/

Výtvarné návrhy dekorací obecného typu:

- 90 Carlo Brioschi — Hermann Burghart — Jan Václav Kautský, Římské město, 1883
91 Angelo Quaglio, Románský sál, 1883
92 C. Brioschi — H. Burghart — J. Kautský, Gotický sál /oblouk/, 1881
93 Angelo Quaglio, Sál v slohu renesančním, 1883
94 Neznámý autor, Barokní salón /?/
95 Angelo Quaglio, Salon Roccoco
96 Neznámý autor, Selská jizba /?/
97 Angelo Quaglio, Holandská světnice, 1884
98 G. a M. Brücknerové, Moderní pokoj s červenými tapetami, 1883
99 Josef Haiss, Podkrovní světnice
100 Josef Haiss, Moderní město, 1883
101 G. a M. Brücknerové, Zahrada

Výtvarné návrhy dekorací individuálního typu:

- 102 C. Brioschi — H. Burghart — J. Kautský, Byzantský sál k 3. jednání opery Antonína Dvořáka Dimitrij /premiéra 1883/
103 Angelo Quaglio, Posada /Křma Lillas Pastiova/, dekorace k 2. jednání opery G. Bizeta Carmen /premiéra 1884/
104 Angelo Quaglio, Les, dekorace k 2. jednání Shakespearova Snu noci svatojanské /premiéra 1884/
105 Karel Grunner, Pokoj princezny k 2. jednání opery G. Verdiho Aida /premiéra 1884/
106 Josef Haiss, Zimní krajina, prospekt dekorace k 3. jednání hry E. S. Raupacha Mlynář a jeho dítě /premiéra 1883/
107 C. Brioschi — H. Burghart — J. Kautský, Nádvoří hradu, dekorace k 2. jednání opery R. Wagnera Lohengrin /premiéra 1885/
108 Angelo Quaglio, Římské město, dekorace k 1. jednání Shakespearova Julia Caesara /premiéra 1885/
109 C. Brioschi — H. Burghart — J. Kautský, Šalamounův chrám, dekorace k proměně 2. jednání opery K. Goldmarka Královna ze Sáby /premiéra 1886/
110 C. Brioschi — H. Burghart — J. Kautský, Hornatá krajina /Černohorská krajina/, dekorace k 1. jednání opery K. Bendla Černohorci /premiéra 1886/
111 Karel Grunner /?/, Klášterní dvůr měnící se v trosky, dekorace 4. jednání opery A. G. Rubinštejna Démon /premiéra 1885/
112 Robert Holzer, Assyrský sál /Palác královský/, dekorace k opeře L. Zavrta Myrrha /premiéra 1886/
113 Robert Holzer, Egyptské chrámy, dekorace k proměně 2. jednání Mozartovy Kouzelné flétny /premiéra 1887/
114 Robert Holzer, Paluba anglické admirálské lodi, dekorace pro 4. jednání baletu L. Manzottiho Narenta /premiéra 1887/
115 Robert Holzer, Sál v slohu byzantském /Velká síň v pevnosti/, dekorace k 3. jednání opery G. Verdiho Othello /premiéra 1888/

Výtvarné návrhy dekorací zobrazujících české prostředí:

- 116 Jan Kautský, Vesnice /Vesnická náves/, prospekt dekorace ke 3. jednání Smetanovy Prodané nevěsty /premiéra 1882, u příležitosti stého provedení opery/
- 117 Robert Holzer, Na kůru v chrámě sv. Václava na Zderaze, boční kulisa a prospekt dekorace
- 118 k 3. jednání opery K. Bendla Karel Škréta /premiéra 1883/
- 119 Karel Štapfer, Kůr a vnitřek kostela, dekorace k opeře V. Horáka Na večer Bílé soboty /premiéra 1898/
- 120 Neznámý autor, Kotelna cukrovaru, dekorace k 2. dějství dramatu M. A. Šimáčka Svět malých lidí /premiéra 1890/

Výtvarné návrhy dekorací k premiérovým představením Smetanovy Libuše 1881—1883:

- 121 C. Brioschi — H. Burghart — J. Kautský, Staročeský pokoj /Komnata Libušina na Vyšehradě/, dekorace k 1. obrazu 1. jednání opery Libuše od Bedřicha Smetany, 1881
- 122 C. Brioschi — H. Burghart — J. Kautský, Předhradí /Hradní nádvoří/, dekorace k 2. obrazu 1. jednání opery Libuše, 1881
- 123 C. Brioschi — H. Burghart — J. Kautský, Slavnostní sál na Vyšehradě, dekorace ke 3. jednání opery Libuše, 1881
- 124 C. Brioschi — H. Burghart — J. Kautský, Nádvoří /Hradní nádvoří/, obecná dekorace z roku 1883 mylně vydávaná za dekoraci k 2. obrazu 1. jednání inscenace Libuše z roku 1881
- 125, 126 C. Brioschi — H. Burghart — J. Kautský, Vesnice, prospekt a oblouk, obecná dekorace z roku 1881 mylně vydávaná za dekoraci Přemyslův dvorec k proměně 2. dějství opery Libuše z let 1881—1883
- 127 Adolf Liebscher, Libušino poselstvo na dvoře stadickém. Reportážní kresba z premiéry Libuše roku 1881 reprodukována ve Světozoru

---

LUBOMÍR KONEČNÝ, Od divadla světa ke světu divadla /188/

- 128 Jean-Baptiste Siméon Chardin /1699—1779/, Un Philosophe occupé de sa lecture, 1734. Paříž. Musée du Louvre
- 129 Jacques Louis David /1748—1825/, Homère récitant ses vers aux Grecs, 1794. Paříž, Musée du Louvre, Cabinet des Dessins /foto T. Billerová/
- 130 Antonín Machek /1775—1844/, Podobizna pražské rodiny, 1814, Muzeum hlavního města Prahy
- 131 Karel Purkyně /1834—1868/, Děti dívající se na obrázky, 1853. Olej, plátno, Národní galerie v Praze O 9367 /foto NG/
- 132 Karel Purkyně, Podobizna kováře Jecha, 1860, Olej, plátno, 139×106 cm, Národní galerie v Praze O 4762 /foto NG/
- 133 Jaroslav Čermák /1830—1878/, Husité bránící průsmyk, 1857. Olej, plátno, 191×147 cm, Národní galerie v Praze O 5091 /foto NG S. Divišová/
- 134 Adolf Menzel /1815—1905/, Auf der Fahrt durch schöne Natur, 1892. Hamburg, soukromá sbírka

---

TOMÁŠ VLČEK, Divadlo a divadelnost v utváření dialogických prvků umění 19. století /195/

- 135 Honoré Daumier /1808—1879/, Představení /Jarmareční představení/, 1867—1870, Kresba tužkou, akvarelovaná, 27×37 cm, Paříž, Musée du Louvre
- 136 Honoré Daumier, Obhájce /Výjev u tribunálu, Obhajoba, Řečníci advokát/, kolem 1860. Kresba tužkou, perem a tuší, částečně lavírovaná, 22×30 cm, Londýn galerie Courtauldova institutu

- 137 Honoré Daumier, Představení, 1865—1867. Lavírovaná kresba tužkou, 41×30 cm, sbírka Burrell, Glasgow City Corporation
- 138 Honoré Daumier, My chceme Barnabáše! /Ježíš a Barnabáš, Ecce Homo/, 1849—1852. Olej, plátno, 160×127 cm, Essen, Museum Folkwang
- 139 Honoré Daumier, Stěhující se komedianti, 1847—1850. Olej na desce, 32×25 cm, Washington, National Gallery of Art

---

JIŘÍ KOTALÍK, Divadlo v českém novodobém umění — Katalog výstavy /342/

- 140 Josef Bekel, J. K. Tyl, /40. léta/ /kat. 11/
- 141 Karel Purkyně, Josef Wenzig, 1867 /kat. 112/
- 142 Antonín Machek, J. V. Tomášek, /1816—1817/ /kat. 50/
- 143 Josef Bergler, Návrh opony Stavovského divadla, 1804 /kat. 12/
- 144 Mikoláš Aleš, Matěj Kopecký, 1890 /kat. 4/
- 145 Karel Maixner, Průvod ke kladení základního kamene Národního divadla /1868/ /kat. 57/
- 146 František Ženíšek, Návrh opony pro Národní divadlo, 1880 /kat. 132/
- 147 Václav Brožík, Císař Ferdinand I. mezi svými umělci, /konec 90. let/ /kat. 17/
- 148 J. F. Gretsche, Návštěva herců u umírajícího J. K. Tyla, 1894 /kat. 23/
- 149 J. V. Myslbek, J. J. Kolár, /1894/ /kat. 84/
- 150 Vendelín Budil, J. J. Kolár jako Richard III., 1866 /kat. 18/
- 151 František Ženíšek, Josef Šmaha, 1903 /kat. 131/
- 152 Ludvík Kuba, Josef Šmaha, 1913 /kat. 46/
- 153 J. V. Myslbek, Hudba, /1892/ /kat. 83/
- 154 Alfons Mucha, Dáma s kaméliemi, plakát /1896/ /kat. 81/
- 155 Bohumil Kafka, Ema Destinová, 1908 /kat. 32/
- 156 Ladislav Kofránek, Do divadla, /1903—1904/ /kat. 38/
- 157 Otakar Španiel, Ivo Vojnovič, 1918 /kat. 118/
- 158 Robert Holzer, Scénický návrh pro Fibichovu Šárku, /1897/ /kat. 26/
- 159 Robert Schlosser, Zelené mládí, 1903 /kat. 113/
- 160 Karel Myslbek, Černý pierot, /1907/ /kat. 86/
- 161 Adolf Kašpar, Loutkové divadlo, /1905/ /kat. 35/
- 162 František Kupka, Herečka v kabaretu, /1909—1910/ /kat. 47/
- 163 František Kupka, Spusťte oponu /epilog cyklu Mír/, /1902—1904/ /kat. 48/